

FONS PELAGI NEGRE I PASTELL

---

1 ÀREA D'IDENTIFICACIÓ

- 1.1 AMGi (Arxiu Municipal de Girona)
- 1.2 Fons Pelagi Negre i Pastell
- 1.3 1286-1986
- 1.4 Fons
- 1.5 12,9 ml (129 unitats d'instal·lació), en suport paper, 646 pergamins i 1005 llibres.

2 ÀREA DE CONTEXT

- 2.1 Família Negre.
- 2.2 La història del patrimoni Negre de Castelló d'Empúries s'ha d'entendre a partir dels diferents patrimonis que amb els anys s'hi anaren incorporant, com els Teixidor de Vilartolí en el segle XVIII, els Goy de Fornells de la Selva i Quart, i el Pastell de Torroella de Montgrí, Peralada i Castelló d'Empúries, en aquests darrers dos casos incorporats a cavall dels segles XIX i XX. Així doncs, sabem que el patrimoni Negre a mitjan segle XX disposava d'un important patrimoni agrari, amb 179 ha distribuïdes entre les comarques de l'Alt i Baix Empordà i el Gironès.
Els Negre i els Pastell en època medieval eren famílies pageses, però en els segles XVII i XVIII deixaren de conrear la terra directament i exerciren professions liberals, com la de farmacèutic, notari i advocat, alhora que tenien cura dels seus patrimonis agraris. En canvi els Teixidor i els Goy sempre apareixen a la documentació com a famílies pageses, tot i que en el cas dels Goy es tractaria d'una família pagesa ennoblida amb les distincions de Familiar del Sant Ofici i Ciutadà Honrat de Girona, a l'igual que la família Pastell que també disposava d'un títol nobiliari, el de Cavaller del Comte d'Empúries. Podem trobar més informació al respecte en els treballs inèdits de Pelagi Negre, localitzats a la sèrie 142 Treballs de recerca, en els quals s'inclouen els arbres genealògics de la família Negre i la família Pastell. Pel que fa a la família Teixidor, hi ha un llibre mestre que inclou una relació d'hereus del patrimoni.
En aquest fons també destaca la documentació personal de l'advocat, polític i historiador Pelagi Negre i Pastell (Castelló d'Empúries, Alt Empordà 1895 – Girona 1984). Fou membre de la Lliga Regionalista i president del Sindicat Centre Agrícola i Social de Castelló d'Empúries del 1925 al 1936. Es doctorà en dret amb el treball *Evolución del régimen de propiedad en Cataluña, singularmente en la diócesis de Gerona* (1921). Es va dedicar a la investigació en el camp de la genealogia i l'estudi dels principals casals nobiliaris de Girona. Dels seus treballs cal destacar *El linaje de Requesens (1955)*, *Divisiones territoriales y jerarquía nobiliaria en las comarcas gerundenses en la época medieval (1955)* i *Els primers vescomtes de Rocabertí (1968-1969)*.
- 2.3 Després de la mort de Pelagi Negre el fons es mantingué en mans de la família fins al moment de la donació.
- 2.4 Donació de les senyores Rosa Maria, Anna i Maria Lluïsa Muntaña i Gratacòs, efectuada el gener de 1991 i ratificada per acord del Ple de l'Ajuntament de Girona el 16 de gener de 1991.

3 ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA

- 3.1 El fons conté la documentació generada pel patrimoni Negre i altres patrimonis incorporats successivament amb el pas dels anys, com el Teixidor, Goy i Pastell. Els grups documentals que es pot trobar en aquests quatre patrimonis són els següents:
  - A) Documentació de caràcter personal. Tots els patrimonis, a excepció dels Teixidor, contenen documents personals, constituïts per correspondència, documentació escolar, certificats de baptisme i altres documents personals generats per l'Administració. A banda d'això, destaca els documents produïts per Pelagi Negre, concretament els vinculats als seus estudis històrics.
  - B) Documentació constitutiva o del patrimoni. Es tracta de capítols matrimonials, testaments, inventaris, compravendes, establiments, censals, debitoris, capbreus, plets i

concordies, entre altres documents. També podem trobar llibres mestres en el cas dels patrimonis Negre i Teixidor, i títols nobiliaris i privilegis en el cas dels Goy i Pastell.

C) Documentació administrativa o econòmica. Es tracta de llibres de comptes, arrendaments, establiments, llevadors de censos i censals, inventaris, factures, rebuts, pagaments d'impostos i correspondència entre propietaris i administradors, entre altres documents. En el cas de la família Goy, també podem trobar plànols del patrimoni.

D) Documentació aliena al patrimoni. Aquest grup estaria representat bàsicament per la documentació generada per Josep Anton Pastell en l'exercici de càrrecs a Castelló d'Empúries en qualitat d'alcalde, jutge de pau, administrador de l'hospital, membre de la Comissió d'Instrucció Primària i membre d'institucions eclesiàstiques durant la segona meitat del segle XIX.

E) Publicacions i altra documentació impresa. La majoria d'aquests documents han estat aplegats per Pelagi Negre i Pastell. Podem trobar des d'informes estadístics de caixes i bancs a programes culturals, passant per guies i mapes turístics, fullets de diferent temàtica, reculls de premsa, articles científics o revistes. Malgrat tot, per sobre d'altres matèries, destaca la literatura relacionada amb la història jurídica.

- 3.4 El fons es divideix en 4 subfons, atenent els 4 patrimonis que l'han produït, i una secció destinada a documentació bibliogràfica o impresa. El quadre de classificació reflecteix la unió dels patrimonis Teixidor, Goy i Pastell al patrimoni Negre a través de la cronologia, malgrat que en alguns casos no acabi de coincidir exactament amb la data d'unió, perquè alguns documents, com els llibres de comptes, seguien utilitzant-se més enllà d'aquesta unió. El quadre tampoc reflecteix l'existència d'importants conjunts documentals de caràcter personal, com el de Pelagi Negre i Pastell, que actualment es troba dins del Subfons Negre, concretament en la secció 110 Documentació personal i 140 Activitat professional.

Cada subfons s'ha organitzat de nou, intentant reconstruir el sistema de fons patrimonial a partir de l'estàndard utilitzat en aquests tipus de fons, conservant sempre que ha estat possible l'organització original. Per a la seva organització s'ha seguit criteris funcionals especialment en les seccions, tipològics sobretot en les sèries i cronològics bàsicament en l'ordenació de les unitats documents simples i compostes.

El quadre de classificació resultant és el que es pot observar a continuació:

SUBFONS NEGRE (1600 - 1986)

- Documentació personal
- Correspondència
- Documentació escolar
- Notes i apunts
- Documentació administrativa
- Documentació del patrimoni
  - Actes del patrimoni
  - Arrendaments
  - Plets i causes
- Pergamins
- Documentació econòmica
  - Comptes
- Censos i censals
- Despeses
- Contribucions i impostos
- Producció i jornals
- Activitat professional
  - Advocacia i àmbit jurídic
  - Treballs de recerca

SUBFONS PASTELL (1650 - 1929)

- Documentació personal
- Correspondència

Documentació administrativa
Documentació del patrimoni
Actes del patrimoni
Documentació sobre propietats
Exercici de càrrecs
Jutjat de Pau
Càrrecs públics

SUBFONS TEIXIDOR (1648 - 1726)
Documentació del patrimoni
Documentació sobre propietats
Documentació econòmica
Comptes

SUBFONS GOY (1437 - 1935)
Documentació personal
Correspondència
Documentació administrativa
Documentació religiosa
Documentació del patrimoni
Actes del patrimoni
Arrendaments
Plets i causes
Documentació sobre propietats
Documentació econòmica
Comptes
Censos i censals
Despeses
Contribucions i impostos
Producció i jornals

PUBLICACIONS I ALTRA DOCUMENTACIÓ IMPRESA (ca. 1933 - 1966)
Impresos i dossier
Cartografia
Publicacions
Premsa

4 ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS I ÚS

- 4.1 Es tracta de documentació de naturalesa privada. El seu accés és lliure d'acord amb el marc legal aplicable sobre el patrimoni documental i la protecció de dades de caràcter personal.
- 4.2 Les reproduccions s'hauran de realitzar d'acord amb la normativa de l'Arxiu Municipal de Girona.
- 4.3 Les llengües utilitzades en la documentació són el llatí i el català, fins al segle XVII, i el català i castellà, posteriorment.
- 4.4 El fons presenta un bon estat de conservació. La col·lecció de pergamins va ser restaurada el 1996.
- 4.5 S'ha realitzat un instrument de descripció a nivell d'inventari per al fons en paper i un instrument de descripció a nivell de catàleg per als pergamins. Pel que fa a l'hemeroteca, s'ha realitzat també un catàleg, actualment integrat en el catàleg general de l'hemeroteca de l'Arxiu Municipal de Girona.

5 ÀREA DE DOCUMENTACIÓ RELACIONADA

- 5.1 Els originals es troben a l'Arxiu Municipal de Girona.
- 5.2 Gran part de la bibliografia fa referència a la figura de Pelagi Negre i Pastell: *Diccionari Biogràfic*. Barcelona: Albertí Editor. Vol. III, 1966 – 1970, p. 338.

NADAL i FARRERAS, Joaquim. *Gran Enciclopèdia Catalana*. Barcelona, 1977, volum 10, p.481.

"In memoriam", *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*. Girona, Impremta Masó, SA, 1982-1983, volum XXVI, p.597 - 598.

Memòria de l'Arxiu Històric de la Ciutat de Girona. Febrer 1990 – gener 1991. Ajuntament de Girona, p.4.

MIRAMBELL i BELLOC, Enric. "En la mort del doctor Pelayo Negre Pastell". *Revista de Girona*. Núm. 107, (Girona, 1984), p.137-139.

SAGUER i HOM, Enric; TÉBAR i HORTAL, Xabier. "Dossier. Els hisendats gironins. Pelai Negre: un hisendat gironí i la qüestió agrària, (1921-1939)". *Revista de Girona*. Núm. 144, 1991. p. 67 - 71.

L'única referència bibliogràfica que parla del patrimoni Negre en general és:

ESTALELLA, Helena. *La propietat de la terra a les comarques gironines*. Girona: Col·legi Universitari de Girona, 1994. p. 192 - 195.

6 ÀREA DE NOTES

- 6.1 Bona part dels llibres de la secció Publicacions i altra documentació impresa es troben catalogats al catàleg de la Biblioteca de l'Arxiu Municipal de Girona. Les dades utilitzades per informar l'element Història del productor han estat extretes dels estudis de Pelagi Negre Pastell sobre la família Negre i de la informació del propi fons, així com del treball d'Helena Estalella. Pel que fa a la informació sobre Pelagi Negre Pastell, s'ha extret de l'entrada de Joaquim Nadal i Farreras de la *Gran Enciclopèdia Catalana*.

7 ÀREA DE CONTROL DE LA DOCUMENTACIÓ

- 7.1 Normalització de l'inventari a càrrec de Sebastià Villalón. Supervisió: Anna Gironella (Direcció: Joan Boadas, Lluís-Esteve Casellas).
- 7.2 Descripció realitzada segons les recomanacions de la Norma Internacional de Descripció Arxivística ISAD-G, segona edició, i la Norma de Descripció Arxivística de Catalunya (NODAC).
- 7.3 Normalització de la descripció: 2013.